

Justitiedepartementet

29 november 2021

FACKFÖRBUNDET STS YTTRANDE ÖVER SKÄRPSTA STRAFF FÖR BROTT I KRIMINELLA NÄTVERK (SOU 2021:68)

Dnr: Ju2021/03004

Fackförbundet ST har tagit del av Gängbrottsutredningens betänkande Skärpta straff för brott i kriminella nätverk. Vi inkommer här med vårt yttrande.

Fackförbundet ST delar utgångspunkten för utredningens direktiv. Insatser som syftar till att uppnå minskad brottslighet och ökad trygghet för medborgarna är önskvärda. Vi tar dock inte ställning till de straffrättsliga åtgärder som föreslås i betänkandet. Däremot kommer vi kommentera de förväntade ekonomiska konsekvenserna av förslagen. Mer specifikt kommer vi anmärka på att en ändrad lagstiftning kommer leda till ökade kostnader för myndigheterna i rättskedjan. Det är en fråga som är särskilt viktig för oss, givet att vi har medlemmar på flera myndigheter som berörs av betänkandets förslag.

Om förslagens ekonomiska konsekvenser (kap 14.2)

Fackförbundet ST anser att välfungerande statliga verksamheter är centrala för samhällets funktionssätt och medborgarna. Därför måste statliga verksamheter ges rätt förutsättningar för att utföra sina uppdrag. Rätta förutsättningar innebär, bland annat, att verksamheterna erhåller tillräcklig finansiering.

Fackförbundet ST ställer sig därför frågande till att flertalet berörda myndigheter inte bedöms behöva ekonomiska tillskott som en konsekvens av förslagets eventuella genomförande. Enligt utredningen förväntas befintliga anslag räcka till för att hantera förändringarna på Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och domstolarna. Vi motsätter oss att dessa myndigheter inte bedöms få ökade kostnader och därmed inte anses vara i behov av ökade anslag, i synnerhet med bakgrund mot utredningens egna resonemang. Däremot ser vi positivt på att en annan bedömning görs vad gäller Kriminalvården.

Utredningen konstaterar upprepade gånger i konsekvensanalysen att flera av åtgärderna kommer att innebära ökade kostnader för även Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och domstolarna. Exempelvis nämns att föreslagna straffskärpningar och straffskärpningsgrunder förväntas generera längre förhandlingstid, och att nykriminaliseringar kommer att leda till ett ökat antal lagföringar. Därefter tillägger utredningen att det är svårt att uppskatta i vilken mån förhandlingstiderna eller lagföringarna kommer att öka, vilket leder till slutsatsen att också de ökade kostnaderna är svåra att uppskatta. Slutligen bedömer de därför beträffande samtliga förslag att de ökade kostnaderna inte kan anses vara mer än begränsade och därför ”bör rymmas inom de befintliga anslagen”.

Den typen av bedömningar kommer oundvikligen leda till att de berörda myndigheterna underfinansieras. Givet osäkerheten som utredningen redogör för kan detta antingen ske på kort sikt, om kostnaderna visar sig öka drastiskt. Eller på lång sikt, när mindre och flera kostnadsökningar staplas på hög över tid. Utredningen problematiserar detta själva på sida 472-473 i betänkandet, där de skriver att:

”Även de förslag som inte kan antas leda till större kostnader än vad som ryms inom befintliga anslag till rättsväsendets olika delar bör dock beaktas på en aggregerad nivå vid övervägande av den långsiktiga finansieringen av Polismyndigheten, åklagarväsendet och domstolarna. Det finns annars en betydande risk att reformer som var för sig framstår som begränsade till sin omfattning sammantaget leder till en ökning av arbetsbördan på ett sätt som negativt påverkar möjligheterna att klara respektive uppdrag.”

Vår farhåga är att detta inte kommer beaktas, utan att kostnaderna kommer staplas på hög. Det kommer leda till att arbetsbördan blir just större och större och att myndigheterna i takt med detta får allt sämre förutsättningar för att klara sina uppdrag. Det är ett scenario vi sett utspela sig många gånger tidigare.

Med utgångspunkt i våra medlemmars arbetslivsvardag vet vi att finansieringen av flera berörda myndigheter är bristfällig. Vi vet exempelvis att arbetssituationen för flera yrkesgrupper på Åklagarmyndigheten är ohållbar redan i dagens läge. Myndigheten skulle behöva anställa fler administratörer och åklagare enkom för att hantera nuvarande arbetsbörda. I det fall att lagstiftningen ändras kommer arbetsbördan att öka ytterligare, även om det är ovisst till vilken grad, men den ökar alltså från ett redan ansträngt läge. Vi menar därför att det är orealistiskt att tro att verksamheten, om förslagen blir verklighet, kan skötas på ett tillfredställande sätt inom ramen för befintliga ekonomiska ramar.

Med bakgrund mot det vi känner till om våra medlemmars vardag blir således utredningens resonemang problematiska. Om förslagen genomförs utan att ytterligare medel tillförs ser vi stora risker att detta går ut över de anställda och myndigheternas förmåga att utföra sina uppdrag. Det kommer i längden leda till sämre förutsättningar för att uppnå just det som förslagen syftar till, det vill säga minskad brottslighet och ökad trygghet.

Om ekonomiska konsekvenser för Statens institutionsstyrelse (Kap 14.2.3)

Slutligen vill vi också kommentera avsaknaden av bedömning vad gäller de ekonomiska konsekvenserna för Statens institutionsstyrelse (SiS). Utredningen skriver att förslagen kan medföra kostnadsökningar även för SiS, men att de inte med säkerhet kan uttala sig om hur stora dessa framtida kostnadsökningar kommer att bli. Vidare resonerar utredningen om att förslagen på sikt rentav kan leda till kostnadsminskningar, tack vare minskad nyrekrytering till de kriminella nätverken och att färre döms till sluten ungdomsvård. Fackförbundet ST vidhåller att detta utfall är önskvärt, men anmärker att detta också endast är spekulation.

SiS uppdrag är centralt för motverkandet av ungdomsbrottslighet. Verksamheten är en viktig beståndsdel i det arbete som syftar till att ungdomar ska lämna den kriminella banan i ett tidigt skede. Det är därför av stor vikt att myndighetens förmåga att utföra detta kritiska uppdrag inte äventyras. Det skulle få oreparerbara och långsiktiga konsekvenser för många unga individer, och således ge efterverkningar för hela rättskedjan.

Vi menar följaktligen att höjd borde tas för kostnadsökningar även vad gäller SiS verksamhet. Den osäkra situationen som utredningen redogör för bör hanteras proaktivt, genom att ytterligare resurser tilldelas myndigheten.

Björn Hallberg

Utredare, Fackförbundet ST

Britta Lejon

Förbundsordförande, Fackförbundet ST